

ХСИС-ИЙН ЦАГДААГИЙН СУРГУУЛИЙН ГЭМТ ЯВДАЛ СУДЛАЛЫН МАГИСТРАНТ,
ЦАГДААГИЙН ЭРХ ЗҮЙН ТЭНХИМИЙН ЦАГДААГИЙН ХОШУУЧ Ж.ЖАНБОЛАТ
ЭРХЛЭГЧ, ДОКТОР/Ph.D/,
ЦАГДААГИЙН ХУРАНДАА Ю.БАДАМХАНД

ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЗАРИМ АСУУДАЛ

Түүхэн замналын хувьд авч үзвэл хүй нэгдлийн нийгмээс эхлэн хүний үүсэл, төлөвшил, хөгжлийн бүх үе шатанд аюулгүй амьдрах асуудал тавигдаж ирсэн. Түүхчид эртний хүмүүсийн нэг дор цуглаж, хамтдаа амьдрах болсны үндсэн шалтгааныг аюулгүй байдлын хэрэгцээтэй нь холбон тайлбарладаг.

Хувь хүн, нийгэм, иргэншлийн асуудал хурцдаж ялангуяа дэлхийн II дугаар дайны дараа хувьсал өөрчлөлт хурдацтай явагдаж эхэлснээс үүдэн хувь хүн, нийгэм, байгууллагын аюулгүй байдал анхаарал татан XX зууны сүүлчээс дэлхий нийтийн шинжтэй болсон. Улмаар хөдөлмөрийн хуваарь хөгжиж, аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэгтэй хүмүүс бий болсон нь орчин үеийн цэрэг, цагдаагийн байгууллагын анхдагчид юм.

Аливаа улс үндэстний аюулгүй байдлын үндсэн хэсэгт: тухайн улсын оршин тогтнохуйн, нийгэм төрийн байгууллын, иргэдийн эрх, эрх чөлөөний, эдийн засгийн, шинжлэх ухаан, технологийн, мэдээллийн, соёл иргэншлийн, хүн ам, удмын сангийн, экологийн аюулгүй байдлын асуудал хамаарна.

Хүний амьдралын чухал асуудал болох аюулгүй байдлын асуудалд системтэйгээр хандах, хүн, нийгэм, төр, хүн төрөлхтөний амьдрах, хөгжих нэн чухал нөхцөл болох аюулгүй байдлын цогц, баяжуулсан мэдлэгийг бүтээх үүднээс олон талт, олон хүчин зүйл, шинжлэх ухааны олон салбараас хамааралтай аюулгүй байдлын тухай шинжлэх ухааныг аюул судлалын ухаан буюу секьюритологи (лат. securitas – аюулгүй байдал, «логия» (грек. logos – сургаал, шинжлэх ухаан)) гэж нэрлэхийг эрдэмтэд санал болгосон байна.

Аюулгүй байдлын тухай ойлголт нь ихээхэн цогц шинжтэй үзэгдлийн мөн чанарыг тайлж, тодорхойлохоос эхлэх учиртай бөгөөд тухайлбал аюулгүй байдал нь эдийн засаг, цэрэг, улс төр, мэдээлэл, боловсрол, генетикийн гэх мэт олон талтай. Т.Гоббс, Д.Локк, Ж.Ж. Руссо, Б.Спиноза болон XVII - XVIII зууны бусад гүн сэтгэгчдийн философийн үзэл баримтлалын үрээр баруун Европын орнуудад “*аюулгүй байдал*” хэмээх ойлголт илүү өргөн хүрээнд тархсан бөгөөд аливаа бодит аюул занал арилсан нөхцөлд бүрэлдэн тогтсон амар амгалан байдал (энх тайван), энэхүү байдал бүрэлдэн тогтоход түлхэц болсон улс төр, эдийн засгийн болон материаллаг нөхцөл гэж үзэх болжээ.¹

Аюулгүй байдлын талаарх энэхүү ойлголтыг С.И.Ожеговийн тайлбар толь²: “аюул заналхийлээгүй нөхцөл байдал, аюулаас хамгаалах хамгаалалт буй” гэсэн бол, Я.Цэвэлийн тайлбар толь³: “Аймаар жигшмээр юмгүй, айх болгоомжлохыг мэдэхгүй” гэж, академич С.Нарангэрэл: “Аюулгүй байдал гэдэг нь тухайн улсад улс төрийн, эдийн засгийн ба нийгэмшлийн тогтвортой байдлыг тогтоон хангах, хуулиудыг чанд сахин биелүүлэх ба эрх зүйн дэг журмыг хангуулах, олон улсын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх үндэс болсон улс төрийн, эдийн засгийн, нийгэмшлийн, цэргийн, экологийн, мэдээллийн ба бусад шинжтэй дотоод ба гадаад шинж чанартай аюул заналхийллээс бие хүн, нийгэм, төрийн амин чухал ашиг сонирхол хамгаалагдсан байдал юм”⁴ гэсэн байна.

Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын шинэ үзэл баримтлалын⁵ 1 дүгээр зүйлийн 1.1.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдал гэж Монгол Улсын үндэсний язгуур ашиг сонирхлыг хангах гадаад, дотоод таатай нөхцөл бүрдсэн байхыг хэлнэ” гэж онцгойлон тодорхойлсон бөгөөд аюулгүй байдлыг дараах төрөлд авч үзсэн байна.

1. Оршин тогтнохуйн аюулгүй байдал
2. Эдийн засгийн аюулгүй байдал
3. Дотоод ба гадаад аюулгүй байдал

¹Үндэсний тагнуулын академи. УБ. 2012. х.51

²Словарь С.И.Ожегова. //http://enc-dic.com/ozhegov/Bezopasnost-1370/

³Я.Цэвэл. Монгол хэлний товч тайлбар толь. УБ. 1966. 60 дахь тал.

⁴Нарангэрэл. С. Эрх зүйн толь бичиг. УБ. 2007. х.54

⁵Улсын Их Хурлын 2010 оны 48 дугаар тогтоол. Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын шинэ үзэл баримтлал.

4. Хүний аюулгүй байдал
5. Хүрээлэн байгаа орчны аюулгүй байдал
6. Мэдээллийн аюулгүй байдал

Аюулгүй байдлын салбарын “гадаад аюулгүй байдал” буюу “хамгаалалт” /defence/ хэмээн нэрлэгдэж буй хэсэгт үүрэг гүйцэтгэдэг байгууллагууд “зэвсэгт хүчин” (armed forces) хэмээгддэг бол “дотоод аюулгүй байдал”-ын салбарт үүрэг гүйцэтгэдэг байгууллагууд “аюулгүй байдлын үйлчилгээ” (police services-law enforcement agencies) гэгддэг байна.

Аюулгүй байдлыг хангах нь учирч болзошгүй аюул, заналыг илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, няцаах, устгах талаар хувь хүн, нийгэм, улс орон, дэлхийн хамтын нийгэмлэгийн үйл ажиллагаанд тулгуурласан шинжлэх ухааны олон салбарыг хамарсан асуудал юм.

Улс нийгмийн аюулгүй байдлын баталгааг хамтын хүчээр аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог бүрдүүлэх, оролцох замаар хангана. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоо гэж «Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах (Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэг бүхий субъектүүдийн тогтолцоо) зорилтуудыг шийдвэрлэхэд шаардагдах, байгууллага, газар, хүч хэрэгсэл, эрх зүйн орчин бүхий зохион байгуулалтын тогтолцоог ойлгоно. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах үүргийг Монгол Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, түүний тэргүүлсэн үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газар, хууль сахиулах болон төрийн захиргааны төв, орон нутгийн байгууллагууд гүйцэтгэнэ.

Монгол Улсын цагдаагийн байгууллага байгуулагдсанаас хойшцагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг зохицуулж байсан дүрмүүдэд (1923, 1926, 1928, 1934, 1936, 1942, 1955, 1963, 1985) цагдан сэргийлэх байгууллагын аюулгүй байдлыг хангах талаар тодорхой заалт байхгүй боловч заримерөнхий ойлголтуудыг оруулж өгсөн байдаг. Тухайлбал:

- 1955 оны “Улсын цагдан сэргийлэх дүрэм⁶⁾”-ийн 16 дугаар зүйлд “Улсын цагдан сэргийлэхийг зэвсэг, хувцас, эд хэрэглэгдэхүүн, шинжлэх ухаан техникийн хэрэгсэл, тээврийн ба холбооны хэрэгсэл зэрэг бусад эд хогшлоор хангах явдлыг ДЯЯ-наас төвлөрсөн журмаар гүйцэтгэнэ. Морь ба албаны нохойн тоо, тээврийн хэрэгсэл, мөн зэвсэг, техник болон бусад эд хогшлын жагсаалтыг ДЯЯ-ны сайдаас тогтооно.

- 1963 оны БНМАУ-ын “Цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрэм⁷⁾”-ийн 4 дүгээр бүлгийн 10 дугаар зүйлд: “Цагдан сэргийлэх байгууллагын ажилд улс төр, зан суртахууны талаар тогтвортой, ерөнхий боловсролын талаар зохих бэлтгэлтэй, үнэнч шударга хүмүүсийг авч байна”, 15 дугаар зүйлд: “Цагдан сэргийлэх байгууллагын ажилтан нарын албан үүргээ гүйцэтгэж байгаа үед нь бусдаас бүлэглэх буюу буу зэвсэг, бусад хэрэгслийг ашиглах, илтээр халдан довтолж, амь насанд аюул учруулахад хүрвэл” зэвсэг хэрэглэж болно.

- 1985 оны БНМАУ-ын “Цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрэм⁸⁾”-ийн 1 дүгээр бүлгийн 3, 4 дүгээр зүйлд: “Цагдан сэргийлэх байгууллагын бүх үйл ажиллагаа нь социалист хууль ёсыг нарийн чанд сахих, өндөр сонор сэрэмжтэй байх зарчимд үндэслэнэ”, “Цагдан сэргийлэх байгууллага хөдөлмөрчин олон түмэнтэй тогтоосон нягт холбоогоо бүх талаар хөгжүүлэх, үйл ажиллагаандаа тэдний тусламж, дэмжлэгт түшиглэнэ. Цагдан сэргийлэх байгууллагын бүх үйл ажиллагаа цэрэгжүүлсэн өндөр зохион байгуулалттай, шуурхай, байнгын бэлэн байдалд байна”; 2 дугаар бүлгийн 9 дүгээр зүйлд: “Улсын цагдан сэргийлэх газрын дэргэд зөвлөх эрхтэй зөвлөл байгуулна. ...Зөвлөлийн хуралдаанаар нийгмийн хэв журам хамгаалах, гэмт хэрэг, эрх зүйн зөрчилтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа, гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтын асуудал болон зарим чухал тушаал, зааврын төслийг хэлэлцэнэ” гэж тус тус заасан байна.

Дээрх дүүрмүүдээс харахад тухайн түүхэн цаг хугацаанд цагдаагийн байгууллагын дотоод аюулгүй байдлыг хангах албан ёсны хариуцсан нэгжгүй, цагдаагийн байгууллагын дотоод аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй, цаашид сайжруулах, боловронгуй болгох хэрэгцээ шаардлага байсныг харуулж байна.

“Тос дотроосоо өтнө” гэж өвөг дээдэс маань дотоод аюулгүй байдлын мөн чанарыг товч бөгөөд тодорхой сургамжлан хэлж ирсэн түүхтэй.

Монгол Улсын Их хурлаас 1993 онд баталсан цагдаагийн байгууллагын анхны бие даасан хууль болох “Цагдаагийн байгууллагын тухай хууль”-ийн 51 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Цагдаагийн төв байгууллага нь цагдаагийн нийт байгууллага, алба хаагчийн үйл ажиллагаанд,

⁶⁾БНМАУ-ын Сайд нарын зөвлөлийн 1955 оны 129 дүгээр тогтоолоор баталсан БНМАУ-ын Дотоод явдлын яамны харъяа Улсын цагдан сэргийлэх дүрэм.

⁷⁾БНМАУ-ын Сайд нарын зөвлөлийн 1963 оны 499 дүгээр тогтоолоор баталсан БНМАУ-ын Цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрэм.

⁸⁾БНМАУ-ын сайд нарын зөвлөлийн 1985 оны 95 дугаар тогтоолоор шинэчлэн баталсан БНМАУ-ын Цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрэм.

цагдаагийн байгууллагын дарга, захирагч нар тухайн байгууллагын өдөр тутмын ажилд дотоод хяналт тавьж, хууль тогтоомж, цагдаагийн алба хаагчийн ёс зүйн шаардлага, хүний эрх, эрх чөлөөг тэмцэх явдалтай тэмцэх, шалтгаан, нөхцөлийг арилгах арга хэмжээ авна” гэж зааж дотоод хяналт аюулгүй байдлын албаны үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг анх тодорхойлсон.

Үүний дагуу Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын 1993 оны 01 дүгээр сарын 09-ний өдрийн 05 дугаар тушаалаар “Цагдаагийн анги, байгууллагын ажилд туслах шалган зааварчлах үүрэг бүхий тусгай тасаг”-ийг байгуулж, улмаар 1993 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдрийн 35 дугаар тушаалаар “Тусгай тасаг”-ийн дүрмийг баталж Цагдаагийн байгууллагын дотоод хяналт шалгалт, аюулгүй байдлыг хариуцсан албан ёсны нэгж, эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгосон байна.

Цагдаагийн байгууллагын шинэчлэлийн бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлж байгаа томоохон ажлын нэг нь байгууллагын дотоод аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааг улам боловсронгуй болгох, шинэ шатанд гаргах явдал бөгөөд “Цагдаагийн албаны тухай хууль”-ийн 5 дугаар зүйлийн 5.4 дэх хэсэгт “Цагдаагийн төв байгууллага нь ... дотоод хяналт-аюулгүй байдлын нэгж байгуулна” гэж заасан.

Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын шинэ үзэл баримтлалд “Дотоод аюулгүй байдал”-ын хэсгийг боловсруулахдаа Үндсэн хуульт байгууллыг бататган бэхжүүлэх, хууль ёс, үндэсний эв нэгдлийг сахин дээдлэх, Монгол төрийн залгамж чанар, төрийн удирдлагын чадавхыг бэхжүүлэх, улс төрийн нам, иргэний нийгмийн байгууллага, чөлөөт хэвлэл мэдээллийн төлөвшлийг дэмжиж нийгмийн дэг журам, тогтвортой байдлыг хангах нь дотоод аюулгүй байдлын үндэс болох агуулгад тулгуурласан.

Монгол Улс нь хүн ам цөөтэй боловч газар нутаг уудам, байгалийн нөөц арвин бусад улс орнуудын сонирхол татсан улсын хувьд дотоод аюулгүй байдлын асуудлаа онцгойлон анхаарахыг дэлхийд өрнөж буй үйл явц, манай орны улс төр, эдийн засаг, нийгмийн амьдралд сүүлийн жилүүдэд гарч буй өөрчлөлт, сорилт бэрхшээл бэлхнээ харуулж байна.

Аюулгүй байдлыг хангах нь учирч болзошгүй аюул, заналийг илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, няцаах, устгах талаар улс орон, хувь хүн, нийгэм, дэлхийн хамтын нийгэмлэгийн үйл ажиллагаанд тулгуурлан шинжлэх ухааны олон салбарыг хамарсан асуудал болж байгаа тул Цагдаагийн байгууллага нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журмыг хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үүргээ хэрэгжүүлж байгаа үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүргийн байгууллагын хувьд дотоод аюулгүй байдлыг хангах болон түүний эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгохын тулд гадаад улс орны цагдаагийн байгууллага дотоод аюулгүй байдлаа хэрхэн хангаж байгаа байдал болон олон улсын чиг хандлагыг судалж, Монгол Улсын Цагдаагийн албаны онцлогт тохирсон эрх зүйн зохицуулалтыг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх шаардлагатай байна гэж үзэж болохоор байна.

ОХУ-д 2009 оноос “Барилга байгууламжийн аюулгүй байдлын тухай техникийн журам”⁹ хууль (2014 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон), 2010 оноостөр, олон нийтийн, хүрээлэн буй орчны, хувь хүний болон хуульд заасан бусад аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагаа, зарчим, төрийн, засгийн газрын, нутгийн өөрөө удирдлагын, ОХУ-ын Аюулгүйн зөвлөлийн бүрэн эрх, чиг үүргийг тусгасан “Аюулгүй байдлын тухай” хууль¹⁰ (2015 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон) хэрэгжиж байна.

Цагдаагийн байгууллагын чадавх суларвал нийгэмд хууль зөрчих нь ердийн үзэгдэл болох, гэмт хэргийн гаралт өсч, хүмүүс зохион байгуулалтад орж өөрсдийн зөв гэж үзсэн үйлдлийг хүч түрэмгийлэн хэрэгжүүлэх, нийгмийн дэг журмыг бүлэглэн зохион байгуулалттайгаар зөрчих хандлага, нөхцөл байдал үүсэж болзошгүй байдаг.

Цагдаагийн байгууллага нь хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэх, ил тод, нээлттэй байх, нууцыг чанд хадгалах, олон нийтийн итгэл хүлээж иргэний дэмжлэгийг авах, төрийн болон төрийн бус байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, иргэдтэй харилцан хамтран ажиллах, шинжлэх ухаан, орчин үеийн техник, технологи, мэдээллийн сүлжээний ололтыг ашиглах, аливаа гэмт халдлагаас төр, олон нийтийг хамгаалах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд дотоод аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагаа нэн чухал.

“Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны журам”¹¹-ын /код/ 113.2 дахь хэсэгт:

Цагдаагийн байгууллагын дотоодын аюулгүй байдал - хуулиар хүлээсэн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам сахиулах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах бусад чиг үүргийг гадаад,

⁹Федеральный закон от 30 декабря 2009 г. N 384-ФЗ. "Технический регламент о безопасности зданий и сооружений".

//Система ГАРАНТ: http://base.garant.ru/12172032/1/#block_100#ixzz3zDKC6R3h

¹⁰“Аюулгүй байдал” гэдэг нь хувьхүн, нийгэм, төрийн амин чухал ашиг сонирхол гадаад, дотоодын аюул заналаас хамгаалагдсан байдал юм. Ст.1 Закона РФ от 5 марта 1992 г. №2446-1 “О безопасности”.

¹¹Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны журам. /код-113.2/.

дотоод орчны нөлөөлөх хүчин зүйлээс үл хамааран үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулах нөхцөл бололцоогоор хангагдсан байдлыг;

Цагдаагийн байгууллагын дотоодын аюулгүй байдлыг хангах - цагдаагийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаанд гадаад, дотоод орчны сөрөг хүчин зүйлс нөлөөлөхөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, учруулж буй хор уршгийг саармагжуулахад чиглэсэн удирдлага, зохион байгуулалт, биет болон инженер техникийн арга хэмжээний цогцыг хэлнэ

“Алба хаагчийн аюулгүй байдлыг хангах” – Төрийн албаны тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1.4-т заасны дагуу хойшлуулшгүй арга хэмжээг авах үйл ажиллагааг;

“Барилга, байгууламж /объект/-ийн аюулгүй байдлыг хангах” – байгууллагын барилга, байгууламжийг гадны гэмт халдлага болон гэнэтийн аюул, осол /байгалийн аюултай үзэгдэл/, алба хаагчдын болгоомжгүй байдлаас үүсэж бий болох хор уршгаас урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, нэгэнт бий болсон аюул заналхийллээс хохирол багатай даван туулахад чиглэсэн нэгдсэн бодлоготой, харилцан уялдаатай үйл ажиллагааны нийлбэр цогц гэж тус тус тодорхойлсон байна.

Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан “Цагдаагийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр¹²”-ийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний 5.3.10-т: Алба хаагч, ажилтны хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдал, хөдөлмөрийн нөхцлийг дээшлүүлэх, 5.5.2-т: Иргэд үйлчилгээ авах орон зай бий болгох, үйлчилгээний нэгдсэн стандартыг хэрэгжүүлэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор албаны нэг загварын барилга байгууламж¹³(ажлын байр)-тай болгож, орчин үеийн машин техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээ авч, гадаад өнгө төрхийг шинээр бий болгох гэж тус тус заасан байна.

Цагдаагийн албаны дотоод аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, аюулгүй байдлыг хангах алба хаагчдыг бэлтгэх, сургах, давтан сургах, үйл ажиллагааны чиглэл, эрх, үүргийг тодорхойлсон харилцааг хөгжүүлэх, аюулгүй байдлыг хангахад орчин үеийн дэвшилтэд техник технологийг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх, гадаад улс орны аюулгүй байдлыг хангаж байгаа тэргүүн туршлагыг нэвтрүүлэх, чиг хандлагыг тодорхойлсноор хүний эрх, эрх чөлөө зөрчигдөх, байгууллагын аюулгүй байдал алдагдах, аливаа эрсдэлтэй нөхцөл байдалд үүсэх, алба хаагч нарын албанд хандах хандлага буурах, алба хаагчдад хууль бус шийдвэр гаргахад нөлөөлөх, боловсон хүчний тогтвортой ажиллах хэмжүүр алдагдах зэрэг нөхцөл байдлаас ангижрах асуудал гадна хуулиар хүлээсэн үүргээ тогтвортой, иргэдэд жигд хүртээмжтэй хүргэх, дотоодын болон гадаадын аливаа эрсдэлтэй үйлдлээс бүрэн хамгаалах, цагдаагийн байгууллагын боловсон хүчний чадавхийг нэмэгдүүлэх, хууль сахиулах үйл ажиллагааг нэг мөр хэрэгжүүлэх, албан хаагчдад тавигдах ёс зүй, мэргэжлийн ур чадвар, хариуцлага, хууль сахин биелүүлэх шаардлагыг өндөржүүлэх, эрх зүй, нийгмийн хамгааллын баталгаагаар хангахад чухал ач холбогдолтой. Тиймээс мэргэшсэн, чадварлаг алба хаагчдын тоог нэмэгдүүлэх, алба хаагчдын ёс зүй, ажил гүйцэтгэх чадамж, байгууллагын дотоод хяналт болон хэвийн үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл боломжийг нэмэгдүүлэх, аюултай нөхцөл байдал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэхийн тулд цагдаагийн байгууллагын, тэр дундаа цагдаагийн байгууллагын барилга байгууламжийн, цагдаагийн алба хаагчдын хувийн аюулгүй байдлын асуудлыг хөндөн авч үзэх шаардлагатай.

Цагдаагийн байгууллагын аюулгүй байдлын тухай ойлголтыг түүний хуулиар хүлээсэн үүрэгтэй нь холбон үзвэл гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах хуулиар хүлээсэн үүргээ нэр төртэй хэрэгжүүлэх гадаад дотоод орчин бүрдсэн байдлыг **Цагдаагийн байгууллагын аюулгүй байдал** хэмээн тодорхойлж болно¹⁴.

Иймд Цагдаагийн байгууллагын аюулгүй байдлыг:

- Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны аюулгүй байдал
- Цагдаагийн алба хаагчийн аюулгүй байдал
- Цагдаагийн барилга байгууламжийн /байр/ аюулгүй байдал гэж ангилж болно.

Дүгнэлт: Цагдаагийн байгууллагын өдөр тутам үйл ажиллагаа явуулж байгаа барилга байгууламж /байр/, түүний аюулгүй байдлыг хангахгүйгээр цагдаагийн байгууллага нийгмийн өмнө хүлээсэн зорилго, чиг үүрэг, үйл ажиллагаа, хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэх боломжгүй юм.

¹²Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 79 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Цагдаагийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөр”.
<http://songino-3.police.gov.mn/news/content/type/70>

¹³Барилга хот байгуулалтын яамны “Барилга байгууламжийн норм, нормативын баримт бичгийн ерөнхий тогтолцоо” баримт бичгийн 4.3.-т: Онцгой болон гамшгийн нөхцөл байдал гэнэт үүсэх шалтгааныг урьдчилан тооцох замаар барилгын бүтээгдэхүүн болон хүн амыг эрсдэлээс хамгаалах;

4.4.-т: Барилга байгууламжийн инженерийн тоног төхөөрөмж, барилгын бүтэц, буурь хөрсний чанар, найдвартай байдлыг хангахаар тусгасан.

<http://barilga.gov.mn/?page=custom&module=news&id=ef4a53d6-fcc0-4fd2-8a21-d88b45a44974>

¹⁴Цагдаагийн ерөнхий газар. Цагдаагийн байгууллагын дотоод хяналт, шалгалт, аюулгүй байдал 2012., УБ. 2013. 21 дэх тал.

Цаашид цагдаагийн барилга байгууламж /байр/, түүний эрх зүйн байдал, аюулгүй байдлын асуудлыг шинээр үнэлэнтодорхойлж, ач холбогдол бүхий арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй байна.